

REFERAT Formannskapet 2019-2023 d. 08-03-2023

Mødedato Onsdag d. 08. marts 2023 kl. 09:00

Mødested Formannskapssalen og bystyresalen

Indholdsfortegnelse

Møtedokumenter.....	3
Offentlig høring av forslag til skjerpene miljøkrav i offentlig anskaffelser - høringssvar fra Kristia	8
Høringssvar på forslag til ny bestemmelse om krav til styrer i forskrift om pedagogisk bemanning c	13
Søknad om skjenkebevilling - X3M Gokart Sørlandet.....	15
Temaplan idrett og friluftsliv 2023-2028.....	19
Høringsinnspill til Vennesla kommune - planprogram for revisjon av kommuneplanens samfunnsde	27
Utvikling av områdesatsing i Kristiansand - søknad til Kommunal- og distriktsdepartementet.....	32
Vurdering av tilgjengelighet til Familiens hus vest.....	34

Punkt .: Møtedokumenter

Bilag

Folkevalgte organer og møteprinsippet

Tilleggsliste Formannskapet 08.03.2023

Komplett innkalling Formannskapet 08.03.23

Saksliste Formannskapet 08.03.23

Kristiansand, 06.03.2023

TILLEGGLISTE TIL FORMANNSKAPET

Dato: 08.03.2023 kl. 09.00

Sted: Formannskapssalen og bystyresalen

Innkalling gjelder bare medlemmer. Varamedlemmer møter etter særskilt innkalling.

Forfall og eventuelle habilitetsspørsmål meldes snarest til Anne Lise H. Aabø i First Agenda Live <https://app.agendalive.dk> eller til tlf. 98 28 79 38 eller epost alh@kristiansand-bystyre.no

SAKSKART			Side
		Oppvekst:	
30/23	2023004154-3	<u>Formannskapssak:</u> Vurdering av tilgjengelighet til Familiens hus vest	2

Møtet vil bli streamet og overføres direkte på kommunens hjemmeside
<https://kristiansand.kommunetv.no/>

Jan Oddvar Skisland
Ordfører
(sign.)

30/23 Vurdering av tilgjengelighet til Familiens hus vest

Arkivsak-dok. 2023004154-3

Arkivkode. ---

Saksbehandler Jon Wergeland

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet	08.03.2023	30/23

Forslag til vedtak

Formannskapet vedtar at det etableres et gratis transporttilbud for foresatte, frem til og med august 2023, som ellers ikke klarer å benytte helsestasjonstilbudet på Tangvall.

Ett av følgende kriteriene skal ligge til grunn for at gratis taxi innvilges:

- ✓ Enslige forsørgere som ikke er i stand til å benytte offentlig transport
- ✓ Enslige forsørgere som ikke klarer å ordne seg med egen transport eller transport ved hjelp av andre
- ✓ Foresatt med redusert almenntilstand eller livshemmende psykiske problemer.
- ✓ Dersom det heller ikke er mulig for helsestasjonen å gjennomføre hjemmebesøk som et alternativ til besøk på familiens hus

Sammendrag

Bystyrerepresentant S. Sæther (KrF) har gjennom interpellasjon stilt spørsmål om helsestasjonstjenestene for innbyggerne i Søgne er tilgjengelig nok etter kommunesammenslåingen. Kommunedirektør innstiller på at det ved behov kan innvilges rekvisisjon til taxi transport for foresatt som møter ett av kriteriene som presenteres i saken.

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Den 4. desember 2022 sendte bystyrerepresentant S. Sæther (KrF) interpellasjon til bystyret som gjelder helsestasjonstilbud og tilgjengelighet for innbyggere i Søgne. Ordfører svarte på interpellasjonen i bystyremøtet 18.1.23. der det ble gjort rede for at ansatte i Familiens hus på alle områdene strekker seg langt for å sikre at alle foreldre har anledning til å bruke tilbudene og **Familiens hus vest** har økt ressurs for å bedre kunne legge til rette for foreldre som har vansker med å forflytte seg til tjenestene. Alle helsestasjonene gjør individuelle vurderinger om de skal eller bør tilby oppfølging hjemme hos familiene og administrasjonen ser ingen systematisk variasjon mellom de fem helsestasjonene i forhold til hvor mange som trenger besøk hjemme. Noen få foreldre ønsker heller ikke besøk hjem.

Gruppetilbudene er reetablert etter pandemien, men omfang og deltakelse er fortsatt ikke på nivå med aktiviteten før pandemien.

Sæther leverer nytt spørsmål til Formannskapet 25.1.23 med forventning om at kommunen bør tilby transportløsninger til foreldre som trenger det. Sæther ber om at en midlertidig løsning snart kommer på plass, frem til AKT setter opp bedre busstilbud i forbindelse med oppstart av ny videregående skole på Tangvall skolesenter august 2023.

I Ordførers svar på interpellasjonen ble mulighet for å etablere «AKT svipp» i vestre deler av byen skissert. AKT signaliserer at det vil bli etablert et vesentlig bedre kollektivtilbud mellom Tangvall og Nodeland fra august 2023 – delvis med bakgrunn i forespørsler fra Kristiansand kommune. Detaljene i kollektivtilbudet er per i dag ikke ferdig beskrevet.

Om Formannskapet vedtar at det gjennom våren 2023 skal etableres et midlertidig transporttilbud i vest, bør det vurderes å tilby transport med taxi etter gitte kriterier som ivaretar Sæthers bekymring om at «foreldre som virkelig trenger oppfølging, ikke møter.» Likeverdige tilbud til innbyggere i Kristiansand er viktig å sikre, men det er i vest innbyggernes helsestasjonstilbud er endret som følge av kommunesammenslåingen. Administrasjonen har ikke grunnlag for å hevde at det per i dag er mindre tilgjengelige tjenester i vest, enn de andre områdene.

Juridisk grunnlag

Det er foreldres ansvar å følge opp sine barn med jevnlig helsekontroller. Foreldre kan velge mellom å bruke helsestasjonstilbudet eller egen fastlege i oppfølgingen av barna etter fødsel og de første leveårene. De aller fleste foreldre velger å benytte helsestasjonstilbudet på ett av Familiens hus. Kommunen har rutiner som sikrer at alle foreldre jevnlig følger opp barn som fødes i eller flytter til Kristiansand, i forhold til barnets utvikling og helsesituasjon.

Økonomiske konsekvenser

En midlertidig ordning til august 2023 med rekvisisjon på taxi etter gitte kriterier, prioriteres innenfor enhetens ordinære driftsrammer. I lys av kommunens økonomiske situasjon, er det krevende å ta på seg ytterligere utgifter ved å etablere ekstra tilbud. Samtidig er det en svært god investering på lang sikt, om vi klarer å få alle foreldre til å være trygge i sine foreldreroller, opparbeide sterke uformelle sosiale nettverk, delta i og aktivt benytte helsestasjonstilbudene som gis gjennom Familiens hus.

HMS/Folkehelse

Svangærskaps- og helsestasjonstilbudet er et viktig og universelt tilgjengelig tilbud med stor betydning for barns oppvekst i Kristiansand. Trygge foreldre som opplever tilgjengelige samarbeidspartnere som de kan rådføre seg med, er verdifullt for å sikre oppvekst- og utviklingsbetingelsene for barn i Kristiansand. Flere foreldre melder også at de etablerer viktige sosiale fellesskap med andre foreldre, gjennom møtestedene og gruppetilbudene som organiseres gjennom de forebyggende helsestasjonstjenestene. Det er av stor verdi for samhold og støtte i en livsfase med mange nye utfordringer for de fleste.

Vurdering

Administrasjonen vurderer at kommunen per i dag har like tilgjengelige tjenester i alle områdene av byen. I lys av kommunens økonomiske situasjon, er det krevende å ta på seg ytterligere utgifter ved å etablere ekstra tilbud. Samtidig er det en svært god investering på lang sikt, om vi klarer å få alle foreldre til å være trygge i sine foreldreroller, opparbeide sterke uformelle sosiale nettverk, delta i og aktivt benytte helsestasjonstilbudene som gis gjennom Familiens hus.

De aller fleste foreldre i Kristiansand benytter seg av Familiens hus og ordner også nødvendig transport på egen hånd.

Pasientreiser setter opp følgende kriterier for å innvilge transport i sin veileder

Har pasienten (den gravide før fødsel eller barnet på helsestasjonen) helsemessig behov for en rekvirert reise, skal pasientreiser benyttes etter de kriteriene som er fastsatt av pasientreiser.

Ansvarlig behandler (jordmor eller helsesykepleier) bekrefter at pasienten ikke kan ordne reisen selv på grunn av:

Betydelig redusert orienteringsevne

- ✓ Betydelig redusert allmenntilstand
- ✓ Psykiske problemer
Pasienten har psykiske problemer som gjør det vanskelig å gjennomføre reisen med offentlig transport eller egen bil.
- ✓ Redusert forflytningsevne
Pasienten har problemer med å gå, komme seg inn og ut av et transportmiddel eller har behov for tilrettelagt transportmiddel.

Avdelingsleder og enhetsleder for helsestasjonen på Nodeland, vil i tillegg ut fra **ett av følgende kriteriene, tildele rekvisisjon på taxi** frem til august 2023:

- ✓ Enslige forsørgere som ikke er i stand til å benytte offentlig transport
- ✓ Enslige forsørgere som ikke klarer å ordne seg med egen transport eller transport ved hjelp av andre
- ✓ Foresatt med redusert almenntilstand eller livshemmende psykiske problemer.
- ✓ Dersom det heller ikke er mulig for helsestasjonen å gjennomføre hjemmebesøk som et alternativ til besøk på familiens hus
- ✓

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

Administrasjonen innstiller på å legge til rette for et tilbud om gratis taxi, etter gitte kriterier, til foresatt som ikke ellers får benyttet tilbudene i Familiens hus vest. Den midlertidige ordningen opprettholdes ut august 2023 eller til nytt kollektivtilbud mellom Tangvall og Nodeland er etablert.

Punkt 24/23: Offentlig høring av forslag til skjerpende miljøkrav i offentlig anskaffelser - høringssvar fra Kristiansand kommune

Bilag

1. Offentlig høring av forslag til skjerpede miljøkrav i offentlige anskaffelser - høringssvar fra Kristiansand kommune
2. Høringsbrev - Offentlig høring av forslag til skjerpede miljøkrav i offentlige anskaffelser
3. Høringsnotat - Forslag til endring av FOA § 7-9, forsyningsforskriften § 7-9 og konsesjonskontraktforskriften § 7-6

Dato 22. februar 2023
Saksnr.: 2022034886-3
Saksbehandler Øyvind Stenvik Andersen
Godkjent av Terje Fjellvang
Camilla Dunsæd

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
08.03.2023

Offentlig høring av forslag til skjerpende miljøkrav i offentlig anskaffelser - høringssvar fra Kristiansand kommune

Forslag til vedtak

1. Kristiansand kommune mener forslag 3 er best egnet til å fremme klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser ut fra et kost-nytte perspektiv.
2. Kristiansand kommune oversender vedlagte høringssvar som fremkommer i vedlegg 1 til Nærings- og fiskeridepartementet.

Vedlegg:

1. Offentlig høring av forslag til skjerpede miljøkrav i offentlige anskaffelser - høringssvar fra Kristiansand kommune
2. Høringsbrev - Offentlig høring av forslag til skjerpede miljøkrav i offentlige anskaffelser
3. Høringsnotat - Forslag til endring av forskrift om offentlige anskaffelser § 7-9, forsyningsforskriften § 7-9 og konsesjonskontraktforskriften § 7-6

Bakgrunn for saken

Noe av bakgrunnen for forslaget til skjerpende miljøkrav i offentlig anskaffelser kan tillegges Riksrevisjonens rapport¹ knyttet til undersøkelse av grønne offentlige anskaffelser. Der ble det vurdert i hvilken grad offentlige oppdragsgivere innretter sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger, slik de er forpliktet til etter § 5 i lov om offentlige anskaffelser. I korte trekk viser undersøkelsen at det er få oppdragsgivere som oppfyller intensjonen i bestemmelsen ved å vekte miljø med 30 prosent, og Riksrevisjonen mener derfor at miljøbestemmelsen bare følges i begrenset grad, og at offentlige oppdragsgiveres anskaffelsespraksis ikke i stor nok grad bidrar til å minimere miljøbelastningen og fremme klimavennlige løsninger.

Forslagene i høringsnotatet følger opp Hurdalsplattformens tiltak om å endre regelverket for offentlige anskaffelser slik at det støtter viktige mål som bærekraft, og at regjeringen vil vekte klima- og miljøhensyn med minimum 30 prosent i offentlige anskaffelser og høyere der det er relevant. For å komme raskt i gang med operative tiltak for å nå målene om økt bærekraft gjennom offentlige innkjøp, fremmer høringsnotatet tre alternative forslag, som alle tar sikte på å oppstille en skjerpet plikt til å stille miljøkrav i offentlige anskaffelser.

Nærings- og fiskeridepartementet har derfor nå sendt ut på høring forslag til endringer i forskrift om offentlige anskaffelser § 7-9, forsyningsforskriften § 7-9 og konsesjonskontrakt-forskriften § 7-6.

Saksutredning

Forslaget om å innføre en obligatorisk plikt til minimum å vekte miljø med 30 prosent i mesteparten av kommende anskaffelser vil være et tydelig veiskille fra dagens lovverk. Kristiansand kommune mener at forslaget, litt avhengig av alternativ som blir valgt, også vil kunne ha noen uheldige konsekvenser som vil gjøre praktiseringen av regelverket mer komplisert. De viktigste punktene her er:

- En obligatorisk vektning på 30 prosent som forslag 1 innebærer, uten å ta hensyn til forventet miljøgevinst, medfører risiko for krenkelser av forholdsmessighetsprinsippet²
- En slik direkte overgang medfører risiko for at offentlige oppdragsgivere må betale unødvendige høye priser for relativ små miljøeffekter

I høringsnotatet (vedlegg 4) stilles det 2 overordnede spørsmål, i tillegg til flere spørsmål knyttet til de 3 forslagene og 2 øvrige spørsmål. Totalt 16 stk.

Høringsnotatet kapittel 5 gir nærmere detaljer om de 3 forslagene og departementets vurdering av disse.

Hovedgrepene i de 3 forslagene:

- Forslag 1 innebærer at miljøhensyn alltid skal vektes minimum 30 prosent og høyere der det er relevant.
- Forslag 2 innebærer at på områder med ikke uvesentlig miljøbelastning skal miljøhensyn alltid vektes med 30 prosent, men gir en større fleksibilitet ift. hvordan en stiller miljøkrav eller kriterier i anskaffelsesprosessen.

---

¹ Riksrevisjonens undersøkelse av grønne offentlige anskaffelser, 3. februar 2022.

<https://www.riksrevisjonen.no/rapporter-mappe/no-2021-2022/undersokelse-av-gronne-offentlige-anskaffelser/>

² Forholdsmessighetsprinsippet innebærer at de krav og kriterier som stilles må stå i forhold til de mål som ønskes oppnådd. Det må være en passende balanse mellom mål og virkemiddel slik at du må vurdere om de krav du stiller påfører leverandørene en større byrde enn den gevinsten du får.

<https://anskaffelser.no/anskaffelsesprosessen/anskaffelsesprosessen-steg-steg/avklare-behov-og-forberede-konkurransen/forberede-konkurransen>

- Forslag 3 innebærer at offentlige oppdragsgivere enten skal stille miljøkrav til ytelsen i den aktuelle anskaffelsen, eller vekke miljøhensyn med minimum 30 prosent, på områder med ikke uvesentlig miljøbelastning.

Forslag 2 og 3 gir oppdragsgiver en større grad av fleksibilitet enn forslag 1.

Høringsuttalelsen fra Kristiansand kommune tar ikke stilling til alle spørsmålene som er stilt i høringsnotatet. Spørsmål 2, 3, 6, 9, 12, 15 og 16 er ikke besvart/tatt stilling til av ulike årsaker³.

Økonomiske konsekvenser

Det henvises til kapittel 6 i høringsnotat. Det vises blant annet til at:

«Det er påpekt av Riksrevisjonen at dagens miljøbestemmelse bare følges i begrenset grad. Det betyr at dersom miljøkravene skjerpes og etterleves så vil dette få vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser ved at mange oppdragsgivere må legge om sin anskaffelsespraksis. Det vil påløpe ekstra administrative kostnader for oppdragsgiverne med både å stille og følge opp miljøkravene, og for leverandørene med å oppfylle dem i sine tilbud. Omfanget vil variere betydelig fra anskaffelse til anskaffelse, og det foreligger ikke grunnlag for å kvantifisere de økonomiske konsekvensene».

Klima- og miljøkonsekvenser

Som det vises til ovenfor benyttes dagens miljøbestemmelse kun i begrenset grad. En innstramning i regelverket for alle 3 alternativer forventes å ha betydelig positiv effekt når det gjelder klima- og miljøkonsekvenser.

Vurdering

Kommunedirektøren er enig i at offentlige oppdragsgivere i større grad må hensynta miljø gjennom sine anskaffelser og at intensjonen bak gjeldende forskriftsbestemmelse ikke oppfylles, og at forskriftsbestemmelsen av den grunn bør skjerpes.

Fra kap. 6.1 i høringsnotatet ønsker kommunedirektøren og trekke frem følgende to sitater vedrørende økonomiske og administrative konsekvenser:

«Dersom oppdragsgiverne alltid skal vekke miljø med minst 30 prosent, som i forslag 1, vil det være tilfeller der miljøbelastningen er fraværende eller lav, og merkostnadene er høyere enn miljøgevinsten. I slike tilfeller vil anskaffelsen ikke fremme effektiv bruk av samfunnets ressurser».

og

«Forslag 3 innebærer fleksibilitet for offentlige oppdragsgivere til å velge mellom enten å stille miljøkrav til ytelsen, eller å vekke miljøhensyn med minimum 30 prosent. Dette gjelder kun på områder med vesentlig miljøbelastning. Forslag 3 gir oppdragsgiverne større muligheter enn forslag 1 til å innrette anskaffelsen på en slik måte at miljøgevinsten for samfunnet blir høyere enn merkostnadene».

Svar på departementets overordnede spørsmål:

Spørsmål 1 – Når det gjelder svar på spørsmål 1 mener kommunedirektøren at forslag 3 er best egnet til å fremme klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser ut fra et kost-nytte perspektiv. Forslag 3 innehar størst grad av fleksibilitet og vil være det forslaget som gir størst mulighet til å innrette anskaffelsen på en slik måte at miljøgevinsten for samfunnet blir høyere enn merkostnadene slik kommunedirektøren vurderer det.

³ På spørsmål 2 er kommunedirektøren usikker på hva som vil være det mest hensiktsmessige forslaget. Spørsmål 3, 6 og 12 gjelder forslag som ikke kommunedirektøren anbefaler og gjelder mer lovmessig tekniske forhold. De øvrige spørsmålene (9, 15 og 16) er en usikker på hvordan vil slå ut og er derfor ikke besvart.

Svar på departementets spørsmål til forslag 1:

Spørsmål 4 – Det bør fremgå et unntak for helt spesielle tilfeller, og at det for slike tilfeller er hensiktsmessig at bruk av unntaket medfører krav om å omtale dette i protokollen.

Spørsmål 5 – Dersom begrepet «uforholdsmessige kostnader» skal benyttes bør begrepet presiseres nærmere. Det er sannsynlig at denne type unntaksbestemmelse vil kunne være lett å anvende for å unngå miljøkrav som i noen tilfeller kan vanskeliggjøre og fordyre anskaffelsen.

Spørsmål 7 – Det vil ikke være hensiktsmessig at bestemmelsen stenger for å velge tilbud utelukkende på pris eller kostnad. En viser til at miljøkrav i noen tilfeller ikke vil kunne ha en tilstrekkelig dokumentert effekt. Terskelen for å kunne velge tilbud kun på pris eller kostnad bør imidlertid fastsettes og ikke settes for lavt. Oppdragsgiver må kunne dokumentere dette med sin vurdering.

Spørsmål 8 - En obligatorisk vektning av minimum 30 prosent på miljø vil i tilfeller hvor forventet miljøgevinst er minimal eller fraværende, være uforholdsmessig og innebære risiko for krenkelse av lovens formål. (se omtale av forholdsmessighetsprinsippet ovenfor)

Svar på departementets spørsmål til forslag 2:

Spørsmål 10 - Vektingsregelen på minimum 30 prosent bør ikke gjelde alle Del III-anskaffelser. En slik vektingsregel bør være avgrenset til områder med ikke uvesentlig miljøbelastning. En generell vektingsregel på 30 prosent vil kunne være uforholdsmessig for enkeltanskaffelser og innebære risiko for krenkelse av lovens formålsparagraf med samme begrunnelse som vist til under spørsmål 8.

Spørsmål 11 – Det vil ikke være hensiktsmessig at bestemmelsen stenger for å velge tilbud utelukkende på pris eller kostnad. En viser til at miljøkrav i noen tilfeller ikke vil kunne ha en tilstrekkelig dokumentert effekt. Terskelen for å kunne velge tilbud kun på pris eller kostnad bør imidlertid fastsettes og ikke settes for lavt. Oppdragsgiver må kunne dokumentere dette med sin vurdering.

Svar på departementets spørsmål til forslag 3:

Spørsmål 13 – Ved at det kun settes fokus på miljøkrav ved ytelsen og/eller som tildelingskriterium kan man risikere et noe svakere miljøfokus og -effekt samlet sett, selv om det ikke er noe i veien for å tillegge andre dimensjoner og i tillegg (krav eller kontraktsvilkår).

Spørsmål 14 – Forslaget bør avgrenses til områder med ikke uvesentlig miljøbelastning. For anskaffelser som ikke fører til miljøbelastning vil det ikke være relevant hverken å evaluere på miljø, eller stille miljøkrav til ytelsen. Videre bør begrepet «ikke uvesentlig miljøbelastning» utdypes og konkretiseres ytterligere. Innholdsmessig framstår begrepet som noe uklart og delvis udefinerbart. Dette vil vanskeliggjøre praktiseringen av regelverket.

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

Med bakgrunn vurderingene ovenfor anbefaler kommunedirektøren at formannskapet fatter følgende vedtak:

1. Kristiansand kommune mener forslag 3 er best egnet til å fremme klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser ut fra et kost-nytte perspektiv
2. Kristiansand kommune oversender vedlagte høringsvar som fremkommer i vedlegg 1 til Nærings- og fiskeridepartementet

Punkt 25/23: Høringssvar på forslag til ny bestemmelse om krav til styrer i forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager

Bilag

Vedtak OPPV, 14022023, Sak 6/23, Høringssvar på forslag til ny bestemmelse om krav til styrer i forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2022038258
Saksbehandler Eivind Eikeland

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Oppvekstutvalget	14.02.2023	6/23
2 Formannskapet	08.03.2023	25/23

HØRINGSSVAR PÅ FORSLAG TIL NY BESTEMMELSE OM KRAV TIL STYRER I FORSKRIFT OM PEDAGOGISK BEMANNING OG DISPENSASJON I BARNEHAGER

FORMANNSKAPET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 08.03.2023 SAK 25/23

Formannskapets vedtak:

Kommunedirektørens forslag til høringsuttalelse vedtas.
(Enst.)

09.03.2023

Punkt 26/23: Søknad om skjenkebevilling - X3M Gokart Sørlandet

Bilag

Fil Plantegning.PDF

Virksomhetsbeskrivelse

Kart - eventrom, resepsjonsområde og oppholdssone

Uttalelse fra sosialtjenesten angående søknad om skjenkebevilling X3M Gokart Sørlandet

Uttalelse fra Agder Politidistrikt

Dato 1. februar 2023
Saksnr.: 2022023641-10
Saksbehandler Lars Petter Aasheim
Godkjent av Helle Geheb
Camilla Jarlsby
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
08.03.2023

Søknad om skjenkebevilling - X3M Gokart Sørlandet

Forslag til vedtak:

Søknad om skjenkebevilling innvilges.

Følgende vilkår settes for skjenkebevillingen:

- Når barn og unge oppholder seg på gokartsenteret kan det kun skjenkes alkohol i adskilte lokaler som er lukket for allmennheten.
- Ved alkoholservering i resepsjonsområdet må gokartsenteret stenges for personer under 18 år.
- Alkoholservering kan kun forekomme etter at gokartkjøring er avsluttet.

Sakens bakgrunn

Kristiansand kommune har mottatt søknad om skjenkebevilling på et gokartsenter som holder til i plan -2 i vestre del av Sørlandssenteret. Bevillingssøker er Sørlandet Gokart AS.

Virksomheten ønsker å kunne tilby alkoholservering;

- i et eget eventrom (gult område) ved arrangementer med 30 eller færre deltakere.
- i resepsjonsområdet (lilla område) ved arrangementer med flere enn 30 deltakere
– gokartsenteret stenges da for andre kunder.
- i et adskilt lokale (rødt område) ved åpne motorsportarrangementer eller lukkede bedriftsarrangementer.

Gokartkjøring følger forskrift i veitrafikkloven hva gjelder kjøring og bruk av rusmidler. Tilbud om alkoholservering vil således kun være aktuelt etter at gokartkjøring er avsluttet.

Juridisk grunnlag

Det fremgår av alkoholpolitiske retningslinjer pkt. 3.3 bokstav b at «med mindre det foreligger særlige grunner gis det ikke skjenkebevilling til; virksomheter lokalisert i områder tilrettelagt for barn og unge».

Ved vurderingen av om bevilling skal innvilges, kan kommunen blant annet legge vekt på antallet salgs- og skjenkesteder, stedets karakter, beliggenhet, målgruppe, trafikk- og ordensmessige forhold, næringspolitiske hensyn og hensynet til lokalmiljøet for øvrig. Det kan også legges vekt på om bevillingssøker og personer som nevnt i § 1-7b første ledd er egnet til å ha bevilling, jf. § 1-7a.

Av § 1-7b fremgår det at bevillingshaver og personer som har vesentlig innflytelse på virksomheten, må ha utvist uklanderlig vandel i forhold til alkohollovgivningen og bestemmelser i annen lovgivning som har sammenheng med alkohollovens formål, samt skatte- og avgifts- og regnskapslovgivningen.

Etter alkoholloven § 4-3 kan det settes vilkår for bevillingen i samsvar med alminnelige forvaltningsrettslige regler.

Adgangen til å stille vilkår i salgs- og skjenkesaker er et alkoholpolitisk instrument som gir kommunen mulighet til å få næringen i ønsket retning. Den ulovfestede vilkårslæren gir forvaltningen adgang til å stille tyngende vilkår for begunstigende vedtak, forutsatt at vedtaket er truffet på bakgrunn av forvaltningsskjønn. Adgangen er begrunnet i en «fra det mer til det mindre»-tankegang: Dersom forvaltningen har adgang til å avslå en søknad, må det også være tillatt å innvilge søknaden, men med visse begrensninger eller på gitte betingelser.

Det er en forutsetning at betingelsene/vilkårene for innvilgelse av skjenkebevilling må ha saklig sammenheng med alkohollovens formål og de samfunnsmessige oppgaver alkoholloven skal ivareta, samt at betingelsene må være forholdsmessige i forhold til det godet som oppnås gjennom tillatelsen.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren har ikke mottatt opplysninger fra politiet eller skatteetaten som tilsier at personer med vesentlig innflytelse på virksomheten, ikke har utvist uklanderlig vandel, jf. § 1-7b første ledd.

Det kan trekkes vide rammer for hvilke hensyn kommunen kan tillegge vekt etter § 1-7a. Hensynene må imidlertid være relevante etter alkoholloven.

Hensynet til å begrense tilgjengeligheten av alkohol faller innenfor lovens ramme. Skjenkebevilling kan således avslås på bakgrunn av ønske om å skjerme barn og unge. Dette vil særlig være aktuelt hvis det søkes om skjenkebevilling i lokale i nærheten av skole, ungdomsklubb, idrettsarena, e.l., jf. rundskriv IS-2019-9002.

Under behandlingen av søknaden har kommunedirektøren innhentet uttalelse fra Sosialtjenesten og Agder Politidistrikt. Ut fra beskrivelsen av konseptet har de ingen innvendinger mot at søknaden innvilges. De har vurdert at virksomheten hverken vil være i konflikt med barn og unges interesser eller medføre trafikk- eller ordensmessige problemer.

På bakgrunn av det overnevnte er kommunedirektøren kommet til at søknad om skjenkebevilling bør innvilges. Det vises til at barn og unge ikke vil eksponeres for alkoholserving ved drift i henhold til beskrevet konsept.

Konklusjon

Søknad om skjenkebevilling innvilges.

Følgende vilkår settes for skjenkebevillingen:

- Når barn og unge oppholder seg på gokartsenteret kan det kun skjenkes alkohol i adskilte lokaler som er lukket for allmennheten.

- Ved alkoholserving i resepsjonsområdet må gokartsenteret stenges for personer under 18 år.
- Alkoholserving kan kun forekomme etter at gokartkjøring er avsluttet.

Vedlegg

Fil Plantegning.PDF

Virksomhetsbeskrivelse

Søknadsreferanse - YTUVLB

Kart - eventrom, resepsjonsområde og oppholdssone

Uttalelse fra sosialtjenesten angående søknad om skjenkebevilling X3M Gokart Sørlandet

Uttalelse fra Agder Politidistrikt

Punkt 27/23: Temaplan idrett og friluftsliv 2023-2028

Bilag

Vedtak RFF, 03012023, Sak 3/23, Temaplan idrett og friluftsliv 2023-2028

Vedtak KULTUR, 08022023, Sak 9/23, Temaplan idrett og friluftsliv 2023-2028

Vedtak BYSTED, 09022023, Sak 32/23, Temaplan idrett og friluftsliv 2023-2028

Vedtak byst, 22032023, Sak 31/23, Temaplan idrett og friluftsliv 2023-2028

Temaplan idrett og friluftsliv 2023-2028 - Verdens mest aktive kommune

TEMAPLAN-IDRETT-FRILUFTSLIV-HØRING-08112022

Søknads refranse : NZCYNU

Søknads refranse : YIPDKD

Søknads refranse : FBJFWY

Protokoll - Rådet for funksjonshemmede - sak 4.23 - 03.01.2023

Protokoll - Ungdommens bystyre - sak 4.23 - 10.01.2023

Protokoll - Eldrerådet - Sak 5.23

Dato 20. januar 2023
Saksnr.: 2021036643-16
Saksbehandler Ole Magnus Skisland
Godkjent av Stein Tore Sorthe
Tone Iglebæk
Camilla Jarlsby
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang

Kulturutvalget
By- og stedsutviklingsutvalget
Formannskapet
Bystyret

Møtedato

08.02.2023
09.02.2023
08.03.2023
22.03.2023

Temaplan idrett og friluftsliv 2023-2028

Forslag til vedtak

[Bystyret vedtar Temaplan for idrett og friluftsliv 2023-2028 -
«Verdens mest aktive kommune»](#)

Sammendrag

Temaplan for idrett og friluftsliv 2023-2028 inngår i kommunens planstrategi. Planstrategien ble vedtatt i Bystyret 27. november 2019.

Formålet med planen er at den skal tilrettelegge for at alle innbyggerne i kommunen har god helse, varierte og gode muligheter for utøvelse av hverdagslig fysisk aktivitet, på fremtidsrettede og miljøvennlige aktivitetsarenaer i hele kommunen.

Arbeidet med temaplanen har vært organisert som et prosjekt, med en prosjektgruppe og en referansegruppe. Kommunedirektørens ledergruppe har vært styringsgruppe. Det har vært gjennomført medvirkningsrunder med aktuelle aktører fra idretten, friluftslivet og internt i kommunen. Planen var på høring i perioden 30.september til 12.november.

Planen er utarbeidet på bakgrunn av nasjonale, regionale og lokale føringer, og er tett linket mot kommuneplanens samfunnsdel – «Sterkere sammen 2020-2030».

Planen gir et bredt bilde av status for idrett og friluftsliv i kommunen og i bydelene, en behovsoversikt i bydelene, og det pekes på hvordan idretten og friluftslivet er viktige verktøy i oppnåelsen av å oppnå bedre folkehelse. Ved å skape attraktive og miljøvennlige arenaer, områder og idrettsanlegg, skal dette gi inkluderende og mangfoldig aktivitet og deltakelse, med gode rammevilkår for idretten og friluftslivet.

Forutsetninger for å lykkes med planen er en godt og bredt forankret, allmennkjent og tilgjengeliggjort plan, med en felles retning.

Vedlegg:

Temaplan for idrett og friluftsliv 2023-2028
Høringsinnspill 1 – Midt-Agder Friluftsråd
Høringsinnspill 2 – DNT Sør

Høringsinnspill 3 – Privatperson 1
Høringsinnspill 4 – Privatperson 2
Protokoll – Rådet for funksjonshemmede
Protokoll – Ungdommens bystyre
Protokoll – Eldrerådet

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Temaplan for idrett og friluftsliv 2023-2028 inngår i kommunens planstrategi. Planstrategien for Kristiansand kommune ble vedtatt av Bystyret den 27. nov. 2019. Den viser til gjeldende plan for idrett og friluftsliv som løper ut 2022; «Strategiplan for idrett og friluftsliv 2020-2022».

Formålet med planen er at den skal legge til rette for at alle innbyggerne i kommunen har god helse, varierte og gode muligheter for utøvelse av hverdagslig fysisk aktivitet, på fremtidsrettede og miljøvennlige aktivitetsarenaer i hele kommunen.

Planen er to-delt, da et av vilkårene for å kunne søke om statlige spillemidler er at anlegget, som søker om midler, er en del av en vedtatt kommunal plan som omfatter idrett og fysisk aktivitet. (KUD: Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet – 2022.). Del to er at Kristiansand kommune har en ambisjon om å være en aktiv kommune, med en god plan på hvordan dette skal ivaretas.

Dokumentet er et bidrag til å forstå dagens utfordringer, sette ambisjonsnivå og tilrettelegge for en kurs som har søkelys på gode løsninger innen idrett og friluftsliv i tiden fremover. Temaplanen har en tidsperiode fra 2023 til 2028.

Arbeidsprosess

Planarbeidet har vært organisert som et prosjekt, med Kommunedirektørens ledergruppe som styringsgruppe. Prosjektgruppen av blitt ledet av rådgiver for idrett, og gruppen har utover prosjektleder bestått av en representant fra Parkvesenet, fra Strategi og Folkehelsekoordinator.

Prosjektet har blitt gjennomført heldigitalt gjennom plattformen *Framsikt*. Planen har vært pilot for bruken av programmets planmodul. Kommunen benytter i dag økonomi og virksomhetsstyrings modulene, og ser på muligheten til også å innlemme planverktøyet som en del av sitt arbeid. I utgangspunktet vil planen kun legges ut digitalt gjennom *Framsikt*.

Prosjektet har hatt en referansegruppe bestående av representanter fra By- og stedsutvikling, Idrettsenheten, Parkvesenet, Oppvekst, Helse og mestring, Forum for natur og friluftsliv, Idrettsrådet og Midt-Agder Friluftsråd.

Kulturutvalget og By- og stedsutviklingsutvalget har blitt orientert om arbeidet underveis. Videre har prosessen og innholdet vært presentert til ungdommens bystyre, seniorrådet, rådet for funksjonshemmede og studentrådet.

Viktigheten av medvirkning og deltakelse i prosessen har vært stor, og det har vært gjennomført flere møter, samlinger og intervjuer for å favne så bredt som mulig. Koronapandemien har ført til at flere av innspillmøtene har blitt gjennomført digitalt, men det har blitt gjennomført fysiske møter med Idrettsrådet, Midt-Agder Friluftsråd, og Forum for natur og friluftsliv, i tillegg til internt.

For å sikre at en bred og god forankring av planen har prosjektgruppen gjennomført:

- Innspillmøter med interesseorganisasjoner tilknyttet idrett og friluftsliv

- Egne innspillmøter med studentrådet, rådet for funksjonshemmede, ungdommens bystyre og seniorrådet
- Egne spørreundersøkelser ut til idrettsklubbene i kommunen via Idrettsrådet
- Spørreundersøkelser direkte til Studentsamskipnaden i Agder (SIA), Agder Bedriftsidrettskrets og Agder Fylkeskommune
- Individuelle møter med de aktuelle kommunalområdene

Det er kommet innspill fra 12 idrettsklubber, Agder Fylkeskommune, Idrettsrådet, Forum for natur og friluftsliv, og Midt-Agder Friluftsråd. Det er også kommet innspill internt fra Oppvekst, og Helse og Mestring.

En god del av innspillene har kommet til direkte uttrykk i planen, mens andre faller på utsiden av denne planens mandat og virkeområde.

Høringsprosess

Forslaget til Temaplan for idrett og friluftsliv 2023-2028 ble lagt ut på offentlig høring av kommunedirektørens ledergruppe den 30. september 2022, med frist 12. november 2022 (6 uker). Plandokumentet ble delt på kommunens hjemmeside og i andre kommunale kanaler, samt sendt direkte ut til organisasjoner som har vært invitert inn i medvirkningsarbeidet til temaplanen. Det har kommet inn 4 skriftlige innspill. De skriftlige innspillene er kort gjengitt nedenfor med kommentar fra administrasjonen.

1) *Midt-Agder Friluftsråd*

Berømmer kommunen for å ha utarbeidet et godt planforslag som ivaretar idrett- og friluftsliv i Kristiansand på en god måte. Dokumentet har en god forankring i nasjonale, regionale og lokale føringer. Anbefaler at statusoversikten i større grad benyttes i utfordringsbildet. Det er også påpekt viktigheten av Kyststien og at Sandripheia er et viktig regionalt idretts- og friluftsanlegg.

Administrasjonens merknad:

Statusoversikten legges til grunn for videre arbeid for idrett og friluftsliv i forhold til prioritering av tiltak. Kyststien er grundig omtalt i dokumentet, hvor det også fokuseres på manglende forbindelser som må håndteres. Sandripheia friluftspark er innarbeidet i planen.

2) *DNT Sør*

Foreningen gjør oppmerksom på at de er en stor og viktig friluftsansjon med mange medlemmer i Kristiansand. Foreningen har to DNT-hytter i kommunen, og ber om å bli omtalt i planen. Videre lister de opp utfordringer knyttet til areal og fortetting og viktigheten av en sammenhengende kyststi.

Administrasjonens merknad:

DNT Sør er nå omtalt i planen som en viktig friluftsansjon. Utfordringer knyttet til utbygging og fortetting, kyststier og tilganger til skjærgården er omtalt i planen.

3) *Privatperson 1*

Vedkommende etterlyser omtale av prosjektet «Ti-på-topp» og samarbeid med bedriftsidrettskretsen. Videre etterlyser vedkommende sammenhengende turløype rundt Sukkevann og mindre forbindelser i Kristiansand øst.

Administrasjonens merknad:

Prosjektet «Ti-på-topp» er ikke omtalt i planen. Dette prosjektet er et av flere gode tiltak i kommunen rettet mot aktivitet og blir ikke direkte omtalt. Det er allerede etablert god dialog og samarbeid med Bedriftsidretten. Turløype rundt Sukkevann vil være en viktig rundløype for bydelen, og vestre del av løypa er et prioritert prosjekt i perioden. Nordvestre del er allerede ferdig, sørvestre del planlegges ferdigstilt våren 2023. Østsiden av Sukkevann er i privat eie og grunneier har signalisert at de ikke ønsker å inngå avtale om etablering av turløype her. Administrasjonen jobber derfor ikke østsiden i denne planperioden.

4) *Privatperson 2*

Vedkommende savner aktivitetstilbud for eldre og påpeker at eldre innbyggere i mange tilfeller faller utenfor en rekke aktivitetstilbud.

Administrasjonens merknad:

Temaplan idrett og friluftsliv tar ikke for seg aktivitet, men skal legge til rette for bruk av arealer og anlegg som andre aktører kan benytte seg av.

«Verdens mest aktive kommune» - Temaplan for idrett og friluftsliv

Temaplanen for idrett og friluftsliv 2023-2028 er utarbeidet på bakgrunn av nasjonale og regionale føringer, kommuneplanens samfunnsdel, Idrettsindeks (Telemarksforskning) og medvirkningsinnspill. Planen er en temaplan, hvor tiltak er en viktig del av effektueringen av planen.

Overordnet gir planen en status på hvor kommunen befinner seg i dag, hvordan bydelene (6 stk.) er dekket med idretts- og friluftsanlegg, og hvilke ønsker og behov som er. Videre redegjøres det for betydningen idrett, friluftsliv og folkehelse har for befolkningen, og viktigheten av tilretteleggingen for dette arbeidet i planens periode.

Planens hovedmål er: *Idretts- og friluftslivstilbud med kvalitet og variasjon, skal bidra til at befolkningen blir mer aktive, får gode opplevelser, bedre helse og livskvalitet.*

Planen er knyttet opp imot kommuneplanens samfunnsdel, «Sterkere sammen 2020-2030», hvor de overordnede satsningsområdene er; *Attraktiv og miljøvennlig – Inkluderende og mangfoldig – Skapende og kompetent.* Disse tre satsningsområdene er tatt utgangspunkt i ved utarbeidelse av temaplanens innhold og tiltak.

Temaplanen er delt inni tre satsningsområder, hvor tiltakene skal underbygge og styrke disse områdene:

- *Attraktive og miljøvennlige idretts- og friluftsanser*
  - o *Kristiansand har en by- og stedsutvikling som fremmer kompakte sentre med gode kvaliteter i byrom og nærmiljø.*
  - o *Kristiansand tar vare på naturen og sikrer naturmangfoldet og kulturlandskapet.*
  - o *Kristiansand er et sosialt rettferdig lavutslippssamfunn med 80 % lavere klimagassutslipp i 2030 enn i 2015.*

- *Inkluderende og mangfoldig aktivitet og deltakelse*
  - o *I Kristiansand opplever alle barn og unge trygghet, verdighet, tilhørighet, mestring og deltakelse i fellesskapet.*
  - o *Kristiansand er en helsefremmende by med reduserte levekårsforskjeller.*
- *Skapende og kompetent med gode rammevilkår for idrett og friluftsliv*
  - o *Kristiansand er en vekstkraftig, nasjonalt ledende og internasjonalt orientert regionhovedstad.*

Planen har som overordnede mål om å redusere levekårsforskjeller og terskler for deltakelse, øke aktivitetsmulighetene, bidra i miljøkampen, og legge til rette for idretts- og aktivitetsmangfold i hele kommunen.

Juridisk grunnlag

Kulturdepartementet: Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet – 2022.

Økonomiske konsekvenser

Tiltak i temaplanen som har økonomiske konsekvenser, ses i sammenheng med kommunens økonomiplan arbeid. De fleste av tiltakene retter seg mot prioriteringer og beslutningsprosesser som både utbyggere og kommunen står i hver dag.

Barn og unges interesser

Målgruppen for planen er ALLE, men med særlig fokus på barn og unge i alderen 6-19 år. Planens mandat ligger i utviklingen og tilretteleggingen for anlegg til fribruk for kommunens idrettslag. I 6-årsalderen har idretten i kommunen en oppslutning på tett opp imot 100 %, og er den viktigste aktøren for at barn og unge får tilbud om aktiviteter i sitt nærområde.

Klima- og miljøkonsekvenser

Kristiansand kommune har ambisiøse klimamål. Anleggelse og tilrettelegging av idretts- og friluftsansenaer er i mange tilfeller plasskrevende, og bruken av ikke miljøvennlige produkter har vært omfattende. Planen viser til flere tiltak som skal redusere disse negative miljøkonsekvensene, blant annet gjennom energieffektiv belysning og/eller oppvarming, plassering av anlegg i nærhet til metroakser, og plastproblematikken i kunstgressbanene hvor kommunen er del av et prosjekt for miljøvennlig i-fyll.

HMS/Folkehelse

Planen er et viktig bidrag til folkehelsen i samfunnet. Idrett og friluftslivet er en av flere viktige faktorer i folkehelsearbeidet i kommunen, og god tilrettelegging for aktiviteter både i organisert/uorganisert form, vil gi samfunnet gode premisser for at hele befolkningen kan holde seg aktive gjennom hele livet.

Vurdering

Det vurderes at forslaget til temaplan for idrett og friluftsliv 2023-2028 for Kristiansand kommune vil styrke kommunens arbeid for idretten og friluftslivet i kommunen. Planens tydelige retning for reduksjon av forskjeller, muligheter for alle og lokale muligheter, underbygger kommuneplanens samfunnsdel – «Sterkere sammen 2020-2030».

Revidering etter innspill

I forbindelse med politisk behandling i desember 2022 ble det påpekt enkelte utbedringspunkter i planen. Disse innspillene er tatt med i nåværende forslag til temaplan for idrett og friluftsliv. Dette var blant annet enkelte idrettsanlegg som ikke var nevnt og antall badebrygger i de nevnte bydelene. I tillegg er det lagt til en fotnote om aktuelle politiske vedtak som er fattet i perioden hvor planen var under høring og politisk behandling.

Behandling i rådet for funksjonshemmede

Temaplanen for idrett og friluftsliv ble behandlet i rådet for funksjonshemmede 3.januar 2023, med følgende kommentarer:

- *Skilting i friluftsområder*

Administrasjon:

Kommunen skifter ut infotavler i prioriterte friluftsområder. I tillegg oppdaterer løypelag sine skilt slik at de følger den nasjonale merkehåndboka. Alle nye anlegg får ny skilting etter nasjonal standard.

- *Konflikt mellom syklende og gående i turløyper*

Administrasjon:

Vi ønsker flerbruk av turløypene og er varsomme med å forby sykling. Det er oppfordring om å ta hensyn i alle deler av friluftsområdene. Dette er synliggjort i skiltingen. Kommunen ønsker ikke å skape forbudssoner for syklist i friluftsområdene.

- *Ønske om bedre adkomst til sjøen*

Administrasjon:

Det arbeides kontinuerlig for bedre tilgang og bruk av friluftsområdene for alle brukergrupper.

- *Behovet for vedlikehold av løypenettet (grusede turløyper)*

Administrasjon:

Samarbeidet med løypelagene i kommunen er en viktig premisse for at løyper og stier holdes farbare for brukere. Kommunen utbedrer det overordnede turveinettet der det er behov og utfra tilgjengelige ressurser.

Behandling i Ungdommens bystyre

Temaplanen for idrett og friluftsliv ble behandlet i Ungdommens bystyre 10.januar 2023, med følgende kommentarer:

- *Ønsker bedre tilbud for uorganisert idrett på fritiden. Ønsker at haller skal være åpne for bruk når de er ledige*

Administrasjon:

I Bystyret 18.mai 2022 ble det vedtatt at ledig tid i idrettshallene i kommunen skal tilbys til «ikke organiserte» som ønsker å benytte hallene i samarbeid med de aktuelle klubbene. Dette skjer i noen grad. Andre tilbud til den uorganiserte idretten på fritiden, er ikke omfattet av temaplanen. Fritidsenheten arbeider med dette.

- *Ønsker bedre kollektivdekning fra der folk bor til idrettsarenaer. Eksempelvis klatrehallen på Odderøya og hallene ved Sukkevann*

Administrasjon:

Tatt til etterretning. Temaplanen for idrett og friluftsliv tar ikke for seg kollektiv tilbudet i kommunen, men jobber for å anlegge anlegg i tilknytning til kollektivtrafikken av tilgangs- og miljøhensyn.

Kollektivdekningen bedres ofte i områder som følge av utbygging. Da blir det større grunnlag for økt kollektivsatsing.

- *Mener det bør være god økonomi å legge til rette for bedre kollektivtilbud enn å bygge flere haller.*

Administrasjon:

Tatt til etterretning. Ikke omfattet av temaplanen for idrett og friluftsliv.

Behandling i Eldrerådet

Temaplanen for idrett og friluftsliv ble behandlet i Eldrerådet 19.januar 2023, med følgende kommentarer:

- *Påpeker at bydelen Randesund/Tveit mangler navnet Tveit i kartoversikten.*

Administrasjon:

Tatt til følge. Endret i dokumentet.

- *Rådet fremhever BUA som er positivt tilbud til publikum.*

Administrasjon:

Kommunen får mange positive tilbakemeldinger på tilbudet BUA, og jobber for å utvide tilbudet.

- *Turløyper: Flere presiserer at det er svært gode turløypetilbud i bydelene. Både løyper som er tilgjengelig for folk med krykker og andre. Påpeker at lysløypene har bratte partier. Gode infotavler og veivisere.*

Administrasjon:

Tatt til etterretning.

- *Skryter av innsatsen til løypelagene og samarbeidet mellom kommunen og frivilligheten.*

Administrasjon:

Tatt til etterretning.

- *Spørsmål om dagsturhytta og tilgjengelighet*

Administrasjon:

Dagsturhytta blir bygd på Øyliheia i Vågsbygdskauen. Det er allerede inngått avtale med grunneier og leverandør av hytta. Blir bygd vår 2023. Selv om denne dagsturhytta ikke er tilgjengelig for rullestolbrukere finnes tilsvarende universelt tilbud i kommune gjennom Vaffelbua ved Kyrtjønn

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

Bystyret vedtar Temaplanen for idrett og friluftsliv 2023-2028 – «Verdens mest aktive kommune»

Punkt 28/23: Høringsinnspill til Vennesla kommune - planprogram for revisjon av kommuneplanens samfunnsdel 2023-2035

Bilag

VS_ Revisjon av kommuneplanens samfunnsdel 2023-2035 - varsel om planoppstart og høring av forslag til planprogram.msg

Vedtak.pdf

Høringsutkast planprogram.pdf

Saksframstilling.pdf

Dato 14. februar 2023
Saknr.: 2023002583-2
Saksbehandler Maj-Kristin Nygård
Godkjent av Bernt Jørgen Stray
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
08.03.2023

Høringsinnspill til Vennesla kommune - planprogram for revisjon av kommuneplanens samfunnsdel 2023-2035

Forslag til vedtak

1. Formannskapet mener at forslag til planprogram for revisjons av kommuneplanens samfunnsdel 2023 – 2035 for Vennesla kommune gir en god beskrivelse av bakgrunn og formål med planarbeidet, planprosessen og medvirkningsmulighetene.
2. Formannskapet støtter at de skisserte, mulige satsingsområdene har god sammenheng med FNs bærekraftsmål og Vennesla kommunes utfordringsbilde. Satsingsområdene sammenfaller med prioriteringer i Kristiansands samfunnsdel, og dette vil gi et godt grunnlag for samarbeid og utvikling av Kristiansandregionen.
3. Formannskapet gir tilslutning til kommunedirektørens øvrige vurderinger i saken, og ber om at disse sendes sammen med vedtaket.

Sammendrag

Vennesla kommune har startet opp arbeidet med revisjon av kommuneplanens samfunnsdel. Kommunen har varslet oppstart av planarbeidet, samtidig med varsel om planoppstart legges forslag til planprogram ut til høring og offentlig ettersyn. Frist for innspill er den 6. mars 2023.

Hovedformålet med planarbeidet er å lage en ny samfunnsdel som skal fungere som et godt styringsdokument for en bærekraftig utvikling av Vennesla både som kommune og organisasjon. Kommunen ønsker å oppdatere samfunnsdelen i tråd med kommunens utfordringsbilde og at den blir forankret i FNs bærekraftsmål.

Kommunedirektøren foreslår at uttalelsen fra Kristiansand kommune forholder seg til det som berører Kristiansand direkte, aktuelle samarbeidsområder eller der det kan være felles regional interesse.

Vedlegg:

VS_ Revisjon av kommuneplanens samfunnsdel 2023-2035 - varsel om planoppstart og høring av forslag til planprogram.msg

Vedtak.pdf

Høringsutkast planprogram.pdf

Saksframstilling.pdf

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Vennesla kommune har startet opp arbeidet med revisjon av kommuneplanens samfunnsdel. Gjeldende samfunnsdel ble vedtatt den 11. oktober 2018. Kommunen varsler oppstart av planarbeidet, samtidig med varsel om planoppstart legges forslag til planprogram ut til høring og offentlig ettersyn. Planprogrammet beskriver planprosessen og legger føringer for hvilke temaer som skal vurderes i arbeidet med revisjon av kommuneplanens samfunnsdel. Frist for innspill er 6. mars 2023.

Kommunal planstrategi for Vennesla 2020-2023, (vedtatt i 2020), konkluderer med at kommuneplanens samfunnsdel revideres i siste del av kommunestyreperioden (2023).

Hovedformålet med planarbeidet er å lage en ny samfunnsdel som skal fungere som et godt styringsdokument for en bærekraftig utvikling av Vennesla både som kommune og organisasjon. Kommunen ønsker å oppdatere samfunnsdelen i tråd med kommunens utfordringsbilde og at den blir forankret i FNs bærekraftsmål. I tillegg har Vennesla kommune behov for å utarbeide en overordnet arealstrategi, som vil danne grunnlag for planprogrammet for en ny arealdel.

Vennesla legger opp til at det sittende kommunestyret vedtar oppstart av planarbeidet, mens det kommende kommunestyret gir mulighet til å påvirke planarbeidet, samt vedtar ny plan. Det planlegges for førstegangs behandling av forslag til samfunnsdel tidlig i 2024, med høringsperiode våren 2024 og vedtak i mai 2024.

Status og utviklingstrekk

Vennesla kommune planarbeid baseres på utarbeidet kunnskapsgrunnlag med utgangspunkt i utviklingstrekk og utfordringer for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon.

Vennesla er en kommune i vekst, og folketallet øker årlig. Fra 2021 til 2022 økte folketallet med 188 personer til 15.123, en vekst på 1,3 %. Gjennom mange år har kommunen hatt god og stabil økonomi. Det er gjennomført store investeringsoppgaver og utvikling i tjenestene.

Vennesla kommune overfor tre store samfunnsutfordringer;

Klimasituasjonen: Kommunens målsetting er at klimagassutslippene skal reduseres med 55 % innen 2030, og gjennom den vedtatte klimaplanen skal det gjennomføres en rekke tiltak.

Demografiske endringer: I årene fram til 2040 vil kommunens innbyggere over 65 år øke med nesten 70 %, gruppen 80-89 år vil øke med 112 %, mens gruppen over 90 år øker med 147 %.

Utenforskap: Mellom 25 og 30 % av den yrkesaktive befolkning i Vennesla står pr. i dag utenfor ordinært arbeidsliv. Kommunen merker allerede i dag knapphet på arbeidskraft innen helse- og omsorgstjenestene.

Prioriterte tema og satsingsområder

Bærekraftsmålene sammen med Venneslas kjente utfordringer vil være grunnlag for hvilke satsingsområder som kan være aktuelle å legge vekt på i arbeidet med ny samfunnsdel. I planprogrammet er listet opp mulige satsingsområder som vil være førende og sentrale. Disse er sett i sammenheng med kommunens tre hovedutfordringer, klimasituasjonen, demografiske endringer og utenforskap, og er som følger: *grønn urban bygd, den kortreiste bygda, samskaping, Inkludering, likestilling og mangfold, leve hele livet – demografiske endringer og folkehelse og levekår.*

Vurdering

Kommunedirektøren legger til grunn at Kristiansand kommunes høringsinnspill til planprogram for Vennesla kommunes revisjons av kommuneplanens samfunnsdel forholder seg til det som berører Kristiansand direkte, som er aktuelle samarbeidsområder eller der det kan være felles regional interesse.

Et av argumentene for Vennesla kommune for å revidere kommuneplanens samfunnsdel er ønsket om å forankre samfunnsdelen i FNs bærekraftsmål. Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer. Dette er tydelig formidlet gjennom «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023», som regjeringen legger frem hvert fjerde år. Nye nasjonale forventninger legges frem i juni i år, og vil måtte bli hensyntatt i det videre planarbeidet.

Kommunedirektøren ser det som positivt at Vennesla kommune er så tydelig på ønsket om å forankre samfunnsdelen i bærekraftsmålene, og at bærekraftsmålene skal prioriteres og være gjennomgående i samfunnsdelen. Det kommenteres i planprogrammet at bærekraftsmålene utgjør en helhet, men at «en kommune kan velge å prioritere mellom dem». Kommunedirektøren vil anbefale at det i så fall prioriteres i form av «bløtkake»-modellen til Stockholm Resilience Center, og ikke ved å velge ut eller bort enkelte bærekraftsmål. Bærekraftsmålene er utarbeidet med utgangspunkt i et udelelighetsprinsipp, og er gjensidig avhengig av hverandre. Ved å velge ut enkelte mål, risikerer man å miste for øye hvordan innsats rettet mot disse påvirker de andre målene, i verste fall negativt.

Bærekraftsmålene sammen med Vennesla kommunes hovedutfordringer vil gi føringer for hvilke satsingsområder kommunen må legge vekt på i arbeidet med ny samfunnsdel, og i planprogrammet er listet opp mulige satsingsområder som vil være sentrale.

Det som er tegnet opp som Vennesla kommunes tre store samfunnsutfordringer er gjenkjennbart og er en del av utfordringsbildet både regionalt og nasjonalt, og som Kristiansand kommune også jobber aktivt for å møte gjennom satsinger i kommuneplanen og øvrige planer. Det er av den grunn viktig med en kollektiv situasjonsforståelse av regionens felles utfordringer, og at disse møtes gjennom regionalt samarbeid.

Satsingsområdene *grønn urban bygd* og *den kortreiste bygda* samsvarer godt med tilsvarende satsinger i det regionale areal- og transportsamarbeidet, arbeidet om å inngå byvekstavtale mellom staten og kommunene i Kristiansandsregionen og med arealstrategien for Kristiansand. Satsingene er et godt grunnlag for å imøtekomme utfordringene spesielt knyttet til klimasituasjonen og demografiske endringer som er beskrevet i planprogrammet. Dette er også utfordringer som Kristiansand kommune står overfor. I tillegg er dette viktige satsingsområder i kommunenes felles innsats i den regionale grønne energi satsingen.

Under satsingsområdet *grønn urban bygd* sies det i planprogrammet at «Gjennom planarbeid og målrettet prioritering kan man legge til rette for og stimulere til ønsket utbygging, næringsutvikling og befolkningsvekst». Dette er viktig tema hvor planarbeid er et sentralt verktøy for ønsket utvikling på de nevnte områdene, og hvor planprosessen kan bidra til konkretisering av hva dette vil bety i praksis av handling og tiltak.

Utvikling av den *kortreiste bygda* med god tilgjengelighet mellom boliger, tjenester og møteplasser imøtekommer både målsettingene om reduserte klimagassutslipp og et mer inkluderende og aldersvennlig samfunn.

Kristiansand kommune har som ambisjon å være en samhandlende kommune, og i kommuneplanens samfunnsdel tydeliggjøres en del rammebetingelser som må være på plass for at kommunen skal lykkes med satsingsområder. En sentral forutsetning for Kristiansand kommune er at samhandling med omverdenen skal vektlegges og at regionene utvikles gjennom et tett samarbeid mellom kommunene og andre aktører. Vennesla kommune har som mål om å bli best i landet på *samskaping*, og har gjennom de senere år vist gode eksempler på hvordan kommunen har lykkes med samarbeid og samhandling på flere arenaer. Kommunedirektøren setter pris på at Vennesla kommune viser veg når det gjelder samskaping i regionen, og her har vi nabokommuner mye å lære.

Kommunene i regionen har for øvrig lang historikk på godt samarbeid på både fagspesifikke og samfunnsutviklingsområder. Dagsaktuelt nå er Strategi for verdiskaping i Kristiansandsregionen som utarbeides i et samarbeid mellom kommunene i Region Kristiansand og andre aktører. Ikke minst vil det bli viktig å samarbeide om oppfølging og implementering av strategien når denne blir vedtatt. Strategi for næringslivet står oppført i planprogrammet, men det kan knyttes en kommentar til at denne nå revideres og at ny revidert strategi vil være førende for videre planprosess.

To av vår tids store utfordringer er den *demografiske endringen og utenforskap* gjennom det store antallet av den yrkesaktive befolkningen som pr i dag står utenfor ordinært arbeidsliv. Kommunen står overfor store endringer i demografi, innbyggernes sykdomsbilde og levekårsutfordringer. Sterk vekst i antall eldre betyr isolert sett flere med behov for omfattende helse- og omsorgstjenester. Det er av den grunn sentralt at Vennesla kommune i sitt planprogram retter oppmerksomheten mot disse utfordringene gjennom flere satsingsområder.

Folkehelse og levekår betegnes som et gjennomgående tema i kommuneplanen og vil være vesentlig for hele kommunens virksomhet. Dette er essensielt da folkehelsearbeidet har som formål å fremme hele befolkningens helse, det er mange faktorer som påvirker folkehelsen, kommunens sektorer har alle ulike virkemidler og dette avhenger da av en tverrsektoriell tilnærming. Vennesla kommune ønsker å legge til rette for en samfunnsutvikling som fremmer trygge lokalmiljø, tilhørighet og inkludering og som tar vare på utsatte grupper. I Vennesla står opp mot 26 % av den yrkesaktive befolkningen pr i dag utenfor ordinært arbeidsliv eller utdanning, og under satsingsområdet *inkludering, likestilling og mangfold* nevnes flere grep som kommunen vil satse på for å møte denne utfordringen, blant annet Venneslabrua, tidlig innsats og inkluderende barnehage- og skolemiljø. Dette er sentrale innsatser som også Kristiansand kommune retter sin oppmerksomhet mot. Her er det nyttig med fortsatt regionalt samarbeid slik at det tilrettelegges for erfaringsoverføring, mulighet for å se sammenhenger og ikke minst at kommunene kan lære av hverandre med tanke på tiltak som fungerer. Kristiansand kommune jobber for eksempel med det femårige programmet Flere i Arbeid, som har flere berøringspunkter opp mot skisserte satsingsområder i planprogrammet til Vennesla kommune.

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

Kommunedirektøren mener at forslag til planprogram for revisjons av kommuneplanens samfunnsdel 2023 – 2035 for Vennesla kommune gir en god beskrivelse av bakgrunn og formål med planarbeidet, planprosessen og medvirkningsmulighetene.

De skisserte, mulige satsingsområdene har god sammenheng med FNs bærekraftsmål og Vennesla kommunes utfordringsbilde. Satsingsområdene sammenfaller med prioriteringer i Kristiansands samfunnsdel, og dette vil gi et godt grunnlag for samarbeid og utvikling av Kristiansandregionen.

Punkt 29/23: Utvikling av områdesatsing i Kristiansand - søknad til Kommunal- og distriktsdepartementet

Bilag

Vedtak byst, 22032023, Sak 47/23, Utvikling av områdesatsing i Kristiansand - søknad til Kommunal- og distriktsdepartementet

Søknad tilskudd områdesatsing Kristiansand 19.2.23

Vedlegg 1 Søknad - Levekårskartlegging Kvadraturen Eg

Vedlegg 2 Søknad - Kommunale føringer for områdesatsingen I Kvadraturen Eg

Vedlegg 3 Søknad - Planprosesser i Kvadraturen Eg som åpner for muligheter

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2023002164
Saksbehandler Stine Busborg Sagen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet	08.03.2023	29/23
2 Bystyret	22.03.2023	

UTVIKLING AV OMRÅDESATSING I KRISTIANSTAD - SØKNAD TIL KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENTET

FORMANNSKAPET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 08.03.2023 SAK 29/23

Formannskapets vedtak:

1. Bystyret støtter kommunedirektørens forslag til søknad om tilskudd og samarbeid med Kommunal- og distriktsdepartementet om en 5-årig områdesatsing i Kvadraturen Eg.
(Enst.)

09.03.2023

Punkt 30/23: Vurdering av tilgjengelighet til Familiens hus vest

Dato 1. mars 2023
Saksnr.: 2023004154-3
Saksbehandler Jon Wergeland
Godkjent av Camilla Bruno Dunsæd
Kristin Eidet Robstad

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
08.03.2023

Vurdering av tilgjengelighet til Familiens hus vest

Forslag til vedtak

Formannskapet vedtar at det etableres et gratis transporttilbud for foresatte, frem til og med august 2023, som ellers ikke klarer å benytte helsestasjonstilbudet på Tangvall. Ett av følgende kriteriene skal ligge til grunn for at gratis taxi innvilges:

- ✓ Enslige forsørgere som ikke er i stand til å benytte offentlig transport
- ✓ Enslige forsørgere som ikke klarer å ordne seg med egen transport eller transport ved hjelp av andre
- ✓ Foresatt med redusert almenntilstand eller livshemmende psykiske problemer.
- ✓ Dersom det heller ikke er mulig for helsestasjonen å gjennomføre hjemmebesøk som et alternativ til besøk på familiens hus

Sammendrag

Bystyrerepresentant S. Sæther (KrF) har gjennom interpellasjon stilt spørsmål om helsestasjonstjenestene for innbyggerne i Søgne er tilgjengelig nok etter kommunesammenslåingen. Kommunedirektør innstiller på at det ved behov kan innvilges rekvisisjon til taxi transport for foresatt som møter ett av kriteriene som presenteres i saken.

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Den 4. desember 2022 sendte bystyrerepresentant S. Sæther (KrF) interpellasjon til bystyret som gjelder helsestasjonstilbud og tilgjengelighet for innbyggere i Søgne. Ordfører svarte på interpellasjonen i bystyremøtet 18.1.23. der det ble gjort rede for at ansatte i Familiens hus på alle områdene strekker seg langt for å sikre at alle foreldre har anledning til å bruke tilbudene og **Familiens hus vest** har økt ressurs for å bedre kunne legge til rette for foreldre som har vansker med å forflytte seg til tjenestene. Alle helsestasjonene gjør individuelle vurderinger om de skal eller bør tilby oppfølging hjemme hos familiene og administrasjonen ser ingen systematisk variasjon mellom de

fem helsestasjonene i forhold til hvor mange som trenger besøk hjemme. Noen få foreldre ønsker heller ikke besøk hjem.

Gruppetilbudene er reetablert etter pandemien, men omfang og deltakelse er fortsatt ikke på nivå med aktiviteten før pandemien.

Sæther leverer nytt spørsmål til Formannskapet 25.1.23 med forventning om at kommunen bør tilby transportløsninger til foreldre som trenger det. Sæther ber om at en midlertidig løsning snarlig kommer på plass, frem til AKT setter opp bedre busstilbud i forbindelse med oppstart av ny videregående skole på Tangvall skolesenter august 2023.

I Ordførers svar på interpellasjonen ble mulighet for å etablere «AKT svipp» i vestre deler av byen skissert. AKT signaliserer at det vil bli etablert et vesentlig bedre kollektivtilbud mellom Tangvall og Nodeland fra august 2023 – delvis med bakgrunn i forespørsler fra Kristiansand kommune. Detaljene i kollektivtilbudet er per i dag ikke ferdig beskrevet.

Om Formannskapet vedtar at det gjennom våren 2023 skal etableres et midlertidig transporttilbud i vest, bør det vurderes å tilby transport med taxi etter gitte kriterier som ivaretar Sæthers bekymring om at «foreldre som virkelig trenger oppfølging, ikke møter.» Likeverdige tilbud til innbyggere i Kristiansand er viktig å sikre, men det er i vest innbyggernes helsestasjonstilbud er endret som følge av kommunesammenslåingen. Administrasjonen har ikke grunnlag for å hevde at det per i dag er mindre tilgjengelige tjenester i vest, enn de andre områdene.

Juridisk grunnlag

Det er foreldres ansvar å følge opp sine barn med jevnlig helsekontroller. Foreldre kan velge mellom å bruke helsestasjonstilbudet eller egen fastlege i oppfølgingen av barna etter fødsel og de første leveårene. De aller fleste foreldre velger å benytte helsestasjonstilbudet på ett av Familiens hus. Kommunen har rutiner som sikrer at alle foreldre jevnlig følger opp barn som fødes i eller flytter til Kristiansand, i forhold til barnets utvikling og helsesituasjon.

Økonomiske konsekvenser

En midlertidig ordning til august 2023 med rekvisisjon på taxi etter gitte kriterier, prioriteres innenfor enhetens ordinære driftsrammer. I lys av kommunens økonomiske situasjon, er det krevende å ta på seg ytterligere utgifter ved å etablere ekstra tilbud. Samtidig er det en svært god investering på lang sikt, om vi klarer å få alle foreldre til å være trygge i sine foreldreroller, opparbeide sterke uformelle sosiale nettverk, delta i og aktivt benytte helsestasjonstilbudene som gis gjennom Familiens hus.

HMS/Folkehelse

Svangerskaps- og helsestasjonstilbudet er et viktig og universelt tilgjengelig tilbud med stor betydning for barns oppvekst i Kristiansand. Trygge foreldre som opplever tilgjengelige samarbeidspartnere som de kan rådføre seg med, er verdifullt for å sikre oppvekst- og utviklingsbetingelsene for barn i Kristiansand. Flere foreldre melder også at de etablerer viktige sosiale felleskap med andre foreldre, gjennom møtestedene og gruppetilbudene som organiseres gjennom de forebyggende helsestasjonstjenestene. Det er av stor verdi for samhold og støtte i en livsfase med mange nye utfordringer for de fleste.

Vurdering

Administrasjonen vurderer at kommunen per i dag har like tilgjengelige tjenester i alle områdene av byen. I lys av kommunens økonomiske situasjon, er det krevende å ta på seg ytterligere utgifter ved å etablere ekstra tilbud. Samtidig er det en svært god investering på lang sikt, om vi klarer å få alle foreldre til å være trygge i sine

foreldreroller, opparbeide sterke uformelle sosiale nettverk, delta i og aktivt benytte helsestasjonstilbudene som gis gjennom Familiens hus.

De aller fleste foreldre i Kristiansand benytter seg av Familiens hus og ordner også nødvendig transport på egen hånd.

Pasientreiser setter opp følgende kriterier for å innvilge transport i sin veileder

Har pasienten (den gravide før fødsel eller barnet på helsestasjonen) helsemessig behov for en rekvirert reise, skal pasientreiser benyttes etter de kriteriene som er fastsatt av pasientreiser.

Ansvarlig behandler (jordmor eller helsesykepleier) bekrefter at pasienten ikke kan ordne reisen selv på grunn av:

Betydelig redusert orienteringsevne

- ✓ Betydelig redusert allmenntilstand
- ✓ Psykiske problemer
Pasienten har psykiske problemer som gjør det vanskelig å gjennomføre reisen med offentlig transport eller egen bil.
- ✓ Redusert forflytningsevne
Pasienten har problemer med å gå, komme seg inn og ut av et transportmiddel eller har behov for tilrettelagt transportmiddel.

Avdelingsleder og enhetsleder for helsestasjonen på Nodeland, vil i tillegg ut fra **ett av følgende kriteriene, tildele rekvisisjon på taxi** frem til august 2023:

- ✓ Enslige forsørgere som ikke er i stand til å benytte offentlig transport
- ✓ Enslige forsørgere som ikke klarer å ordne seg med egen transport eller transport ved hjelp av andre
- ✓ Foresatt med redusert almenntilstand eller livshemmende psykiske problemer.
- ✓ Dersom det heller ikke er mulig for helsestasjonen å gjennomføre hjemmebesøk som et alternativ til besøk på familiens hus
- ✓

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

Administrasjonen innstiller på å legge til rette for et tilbud om gratis taxi, etter gitte kriterier, til foresatt som ikke ellers får benyttet tilbudene i Familiens hus vest. Den midlertidige ordningen opprettholdes ut august 2023 eller til nytt kollektivtilbud mellom Tangvall og Nodeland er etablert.